Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Retaules de l'església de Sant Quirze i Santa Julita

Muntanyola

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Muntanyola
Emplaçament	Església Parroquial de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola.

Coordenades:

Latitud:	41.87842
Longitud:	2.17752
UTM Est (X):	431754
UTM Nord (Y):	4636604

Classificació

Número de fitxa	08129-145
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Objecte
Estil / època:	Modern Barroc Contemporani Neoclàssic
Segle	XVII-XIX
Any	varis
Autoria de l'element:	Pere Quadras, Francesc Janer, Pere Antoni Soler i Felip Basil.
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada accessible
Titular:	Bisbat de Vic. Pl. Santa Maria, n.1. 08500. Vic.
Fitxes associades:	

Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola

Autoria de la fitxa	Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa:	dl., 12/03/2007 - 01:00

Descripció

Els elements decoratius més significatius són els revestiments pictòrics dels murs (marbrejats amb pintures jaspiades) i els retaules, de fusta policromada i daurada, d'estil barroc i neoclàssic. El retaule major (St. Quirze i Sta. Julita), és el més significatiu, i d'estil barroc català de mitjan segle XVIII. Sobre un sòcol d'uns 30 cm., trobem el basament, el cos principal, amb columnes cilíndriques corínties (marbrejat negre i daurat) i una gran fornícula central. L'àtic és de silueta moguda i exuberant ornamentació. Els sants titulars són en fornícules, i la resta sobre mènsules flanquejades per columnes. Santa Julita vesteix capa i mantell, sosté la palma del martiri, un ganivet o espasa, i la serra de fuster. La mà esquerra reposa, protectora, sobre St. Quirze, que amb el braç dret sobre el pit sosté la creu, i amb l'altra mà, la palma. A la part central hi ha l'altar amb la graonada de base per al sagrari, una caixa curvilínia amb rocalles i volutes, i una porteta pintada amb dos àngels custodis. A l'interior, en daurat, trobem un arbre amb fulles estilitzades. El retaule de Sant Isidre, plateresc, té dos cossos sobre un alt basament, que conté l'altar. Dinamisme gràcies als ornaments naturalistes (figures, caps humans i d'àngels, animals i vegetals) i rocalles. En cada registre hi ha una fornícula amb les imatges, destacant St. Isidre que s'eleva al pis superior, per mitjà de la cúpula. A la dreta trobem Sant Francesc d'Assís, i Sant Antoni de Pàdua a l'esquerra, St. Jaume, St. Joan Baptista i St. Miquel arcàngel (recol·locat després de 1.984). Les imatges, típicament barroques i de gran realisme, semblen d'un taller local. En St. Isidre, la postura, posició de les extremitats i els plecs de la túnica inspiren moviment; amb cabell llarg i barbat, sosté a la dreta el bastó. El retaule de la Immaculada Concepció, típic del barroc evolucionat del XVIII, té 3 cossos on destaca la fornícula amb la Mare de Déu. Els cossos, amb plafons rectangulars, són daurats i amb decoracions vegetals estilitzades. El remat és un gran plafó emmarcat per pilastres i estriades i volutes, i un escut superior amb data 1797. La imatge de la Puríssima és l'única imatge original conservada, estilitzada i seguint el classicisme de final de segle. Elevada sobre l'esfera terrestre, amb expressió de recolliment, mirada baixa i mans unides al pit. El retaule de la capella del Santíssim (segle XIX), d'estructura simple, té basament, cos i àtic format per un frontó semicircular; de simplificació arquitectònica i ornamental. El cos superior d'influència neoclàssica de finals segle XVIII i inicis del XIX. El sagrari té el St. Crist a la creu, i els pedestals estan decorats amb iconografia en relleu relativa a la Passió. La talla del Sant Crist sembla l'original encarregada al mestre Pere Quadras el 1800, i la imatge dels Dolors és una escultura de concepció clàssica. El retaule del Roser, obra de Pere Quadras, amb una concepció arquitectònica i artística entre el barroc acadèmic i el triomf del neoclassicisme. Amb tres cossos, i de composició unitària, amb una gran fornícula central, de cànons clàssics. El frontó de l'àtic és triangular. La mesa de l'altar és un paral·lelepípede amb decoracions en relleu, i a cada extrem una pilastra de fust estriat. La Mare de Déu del Roser, va vestida amb túnica rosa, mantell blau amb sanefa perimètrica daurada i mantellina blanca que li cobreix el cap; el nen apareix seminu. Pel retaule de Sant Sebastià, el 1.750 es fa un pagament per a l'altar de Nostra Senyora de Gràcia, dit comunament " de St. Sebastià". Té la mateixa estructura que el Santíssim. La mesa fa al·lusió a l'arcàngel Rafael. Sobre dos pedestals i dos graons centrals hi ha St. Sebastià (i els desapareguts St. Antoni de Pàdua i St. Roc). Columnes de fust cilíndric i llis. Amb decoracions daurades amb fulles d'acant i volutes i un fris amb sanefes curvilínies. Hi ha marbrejats de tons marrons. Sant Sebastià està concebut amb un cert realisme.

Observacions:

L'església original fou profundament reformada a la 1era. meitat del segle XVIII amb l'assessorament de l'escultor Josep Morató i Soler, membre del taller de la família Morató, un dels més prolífics del país. Inspirat en els models arquitectònics del segle XVII, de nau única amb capelles laterals. La construcció dels diferents retaules de l'església al llarg dels segles XVIII i XIX ha permès establir dues modalitats estilístiques segons l'evolució de la retaulística de l'Osona. Per una banda, la tradicional en retícula, com és el retaule de Sant Isidre, plenament barroc: distribució en retícula, columnes salomòniques, exuberància ornamental amb figures d'àngels i humanes, relleus, garlandes i motius

vegetals diversos. Per una altra, els retaules del Santíssim Sagrament, del Roser i Sant Sebastià, construïts a inicis del segle XIX, amb un canvi estilístic amb tendència al classicisme: simplificació estructural, formal i decorativa, la fornícula central envaeix el cos superior i els elements arquitectònics en diferents plans aporten corporeïtat i produeixen un efecte de clar-obscur. Pel què fa a l'autoria dels retaules, les figures originals del retaule Major van ser fetes pels mateixos mestres que pocs anys més tard van fer les del retaule de la Concepció; és a dir, Pere Anton Soler (escultor) i Felip Basil (daurador i pintor). El retaule de la Immaculada Concepció va ser encarregat a Pere Anton Soler el 5 de maig de 1782 i s'acaba el 1797 ja que Felip Basil el va daurar i va pintar la capella on estava destinat. El retaule del Santíssim Sagrament, l'any 1800, les administradores de la capella del Sant Crist i de la Mare de Déu dels Dolors encarreguen a l'escultor de Vic Pere Quadras la realització d'un retaule amb la imatge d'un Sant Crist. El retaule de la Mare de Déu del Roser (del qual es conserva el contracte) va ser encarregat al mateix autor per 450 lliures barcelonines el desembre de 1801. El 21 d'octubre de 1804 es va fer un contracte al mateix escultor per fer dos bustos amb les verges santa Llúcia i santa Bàrbara. Amb la mateixa data es va fer el contracte a l'escultor per la realització del retaule de Sant Sebastià pel preu de 395 lliures barcelonines. L'últim pagament a l'escultor va ser realitzat el 1813. El conjunt fou restaurat des del 1989 per la Diputació de Barcelona, i a finals del maig de 1998 es van iniciar les obres de restauració del retaule de Sant Sebastià i de l'altar del santíssim o capella fonda de l'església parroquial de Sant Quirze i Santa Julita, subvencionat per la Diputació. La intervenció del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona al 1984 va comprovar que tots els paraments interiors estaven revestits d'una pintura mural llisa, feta al tremp de cola o a l'oli, sense elements figuratius ni cap altre motiu ornamental i els presents són figuratius, geomètrics o florals. Amb aquestes solucions decoratives s'intentava aconseguir sensació de riquesa a través de la imitació d'ordes arquitectònics i de materials nobles com el marbre i els jaspis de diferents colors. A Muntanyola els murs i les voltes de les capelles estaven profusament decorats amb una clara tendència a l'horror vacui, i la iconografia representada està relacionada amb l'advocació de cada capella. Tota la decoració mural de Muntanyola va anar desapareixent al llarg del segle XIX i XX sota diversos emblanquinats. L'església conserva una trona, situada a la part central del temple, adossada al pilar existent entre les capelles de Sant Isidre i la Mare de Déu del Roser. S'hi puja a través d'una escala amb barrots tornejats de fusta que parteix de l'espai de la capella del Roser. En planta té una forma d'octògon que s'encasta al pilar. Per la base forma un vèrtex agut i per sobre es cobreix amb un dosseret de fusta, mentre que les cares estan decorades amb panells en forma de rombe.

Història

Ens consta que al segle XVI l'església tenia 4 altars, l'altar major dedicat a Sant Quirze i Sta. Julita, amb l'ara, un retaule i el sagrari, a més d'altres ornaments (calzes, missals, creus, corones..). A partir del 1589 es documenta un altar sota l'advocació de la Mare de Déu del Roser (tenim documentada una cofradia el 1.593), el de Maria Magdalena (documentat el segle XIV) i un altre dedicat a Santa Maria, Sant Roc i Sant Sebastià. La configuració de l'església es completava amb el cor, situat en un pis elevat sobre el tram més occidental de la nau i la substitució al 1595 de l'antiga escala d'accés per una nova de cargol. La difusió i popularitat del culte del Roser a finals del segle XVI, va portar a la construcció d'una capella nova per donar rellevància al nou altar. Al contracte, que data cap al 1.575, es determinava que havia de tenir arcs doblers, torners i clau, i una espitllera per donar claror a l'interior. S'havia de deixar llesta per al culte, amb la pavimentació, l'emblanquinament de les parets i la col·locació de l'altar el dia de la Mare de Déu d'agost de 1576. A l'abril de 1578 els obrers fan efectiu el pagament. L'altar de Santa Maria, Sant Roc i Sant Sebastià, en el que es devia integrar l'antic benefici de Santa Maria, va ser instal·lat en la paret sud de l'església, enfront la capella nova. Coincidint amb aquestes reformes, es van fer una sèrie de millores com ara el repintat dels altars o la substitució de l'antiga paret del cementiri per una de nova. D'altra banda, el 1593 es

va clausurar l'antiga porta del fossar, que en aquell moment comunicava amb la rectoria, que va ser substituïda, cap al 1593 per una altra de nova situada a nivell del cor. Amb la construcció de successives capelles laterals, al segle XVII, apareixen noves advocacions i nous cultes al llarg d'un període de desenvolupament de la pietat popular. A començament de segle XVIII, Vic i les poblacions properes tenen un important creixement demogràfic i menestral iniciat el segle anterior i interromput per la Guerra de Successió. Això implicà una important activitat constructiva, amb ampliació i reformes a molts edificis religiosos, com és el nostre cas. L'església fou totalment reconstruïda al 1727, sense que s'endevini cap element visible de l'església anterior. Formen part del conjunt la col·lecció de retaules dels tallers Real Gros de Vic, i també el retaule major fet per un mestre italià Lorenzo Mercanti el 1809. Els retaules del temple de Muntanyola avui conservats van ser realitzats entre el 1668 i el 1804. El més antic és el de Sant Isidre, encarregat a l'escultor de Vic Francesc Janer, el 2 de febrer de 1668. El 1762 es paguen 70 lliures per daurar el retaule i el 1798 es fa una taula per a l'altar. L'any 1767 es van pagar la quantitat de 50 lliures, a compte de les 600 que especificava el contracte, per un retaule a l'altar major. El 1776, es van donar 56 lliures, 1 sou i 3 diners per daurar-lo. Es desconeix el nom de l'escultor del retaule, però és ben probable que es tracti del mateix que va fer el retaule de la Concepció uns anys més tard, en Pere Antoni Soler, de Vic, atès que presenten característiques comunes tant formals, estilístiques com tècniques. L'any 1782, els administradors de la capella de la Concepció van encarregar la construcció d'un retaule a l'escultor de Vic, Pere Antoni Soler. El 1787 es parla de daurar i emblanquinar dit retaule. El 1797, Felip Basil, pintor i daurador de Vic, va ser contractat per daurar el retaule i pintar la capella de la Concepció. El 1800 es va construir la capella del Sant Crist, una administració sota l'advocació de la Mare de Déu dels Dolors. El 28 de desembre del mateix any es va encarregar a Pere Quadras, escultor de Vic, el retaule del Sant Crist, i al 1801 es va donar per acabat. Al 1801 els administradors de la confraria del Roser van contractar a Pere Quadras per fer el retaule. El 1804, el mateix escultor, va realitzar la construcció del retaule de Sant Sebastià.

Bibliografia

BRUNELLS, I. (1999). Església de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola. Revista trimestral n. 19. desembre 1999. Ajuntament de Muntanyola. Muntanyola: 6. CASTELLANO, A.; VILA, J.M. (1995). Església de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola. Notícia històrica. Memòria 1990-1992. SPAL. Diputació de Barcelona. Barcelona: 144 i ss. GASOL, R.M. (1992). Informe de les pràctiques de restauració realitzades a l'església de Sant Quirze i Santa Julita, Muntanyola (Osona). 1 al 5 de juny de 2002. Inèdit. GASOL, R.M.; MARQUÈS, M.; PAYÀS, C. (1990). Informe dels sondeigs practicats en les pintures murals de les capelles de la Concepció i Sant Sebastià de l'església de Sant Quirze de Muntanyola. Novembre 1990. GONZÁLEZ, A. (1993). Restauración de la iglésia de Sant Quirze y Santa Julita de Muntanyola Objetivos y criterios a III Simposi sobre restauració monumental. Barcelona. Diputació de Barcelona. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. JUNYENT, E. (1980). La ciutat de Vic i la seva Història. Ed. Curial. Documents de Cultura, 13. LOPEZ, A. (1993). Resultados de la investigación histórico-arqueológica en la iglesia de Sant Quirze y Santa Julita de Muntanyola a III Simposi sobre restauració monumental. Barcelona. Diputació de Barcelona. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. MARTINELL, C. (1963). Arquitectura i escultura barroques a Catalunya. Barroc acadèmic (1731-1810). Monumenta Cataloniae, vol. XII. Barcelona Alpha. TRIADÓ, J.R. (1984). L'època del barroc s. XVII-XVIII. Història de l'art català. Vol. V. Barcelona. Ed. 62.

Jesús
l'invita
aquesta